EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 29.4.2026
COM(2026) 174 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o napredku, doseženem pri izvajanju Direktive 2014/89/EU o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje

Drugo poročilo

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o napredku, doseženem pri izvajanju Direktive 2014/89/EU o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje

Drugo poročilo

KAZALO

1. Uvod....2
2. Napredek pri izvajanju od zadnjega poročila....3
   - 2.1. Sprejetje in pregled PPN....3
   - 2.2. Izvajanje zahtev za pomorske prostorske načrte, določenih v direktivi o PPN 6
     - 2.2.1. Člen 5(1) – Uporaba ekosistemskega pristopa....6
     - 2.2.2. Upoštevanje okoljskih, gospodarskih, socialnih in varnostnih vidikov....8
     - 2.2.3. Spodbujanje usklajenosti....9
     - 2.2.4. Medsebojno vplivanje kopnega in morja....11
     - 2.2.5. Vključenost deležnikov in sodelovanje javnosti....11
     - 2.2.6. Uporaba najboljših razpoložljivih podatkov in souporaba podatkov....13
     - 2.2.7. Sodelovanje med državami članicami in na ravni morskih bazenov....14
     - 2.2.8. Sodelovanje s tretjimi državami....15
   - 2.3. Izzivi pri izvajanju....16
3. Naslednji koraki....18

1. UVOD

To je drugo poročilo Evropske komisije Evropskemu parlamentu in Svetu v skladu z zahtevo iz člena 14(2) Direktive 2014/89/EU o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje (v nadaljnjem besedilu: direktiva o PPN). Vsebuje pregled napredka, ki so ga države članice dosegle pri izvajanju direktive o PPN od leta 2022[1], ko je bilo objavljeno prvo poročilo Komisije. V skladu z obveznostmi poročanja iz člena 14(2) zagotavlja dejanski in analitični pregled napredka.

Poročilo je osredotočeno na:

- napredek, ki so ga države članice dosegle pri sprejemanju, pregledu in posodabljanju svojih pomorskih prostorskih načrtov (PPN);
- izvajanje ključnih zahtev glede načrtovanja iz direktive o PPN, vključno z ekosistemskim pristopom, upoštevanjem okoljskih, gospodarskih, socialnih in varnostnih vidikov, medsebojnim vplivanjem kopnega in morja, skladnostjo z drugimi politikami, vključenostjo deležnikov, uporabo podatkov ter sodelovanjem znotraj EU in s tretjimi državami;
- nastajajoče vzorce ter razlike med državami članicami in skupne izzive med prehodom pomorskega prostorskega načrtovanja iz začetne faze sprejetja v naslednje cikle načrtovanja.

Analiza Komisije kaže, da izvajanje direktive o PPN v EU prehaja v zrelo fazo. Dvajset od 22 obalnih držav članic je že sprejelo vsaj en PPN, mnoge pa svoje načrte že pregledujejo, revidirajo ali ciljno posodabljajo. Več držav članic začenja drugi ali tretji cikel načrtovanja, kar pomeni prehod z začetne priprave PPN na rutinsko izvajanje, spremljanje in prilagoditveno revizijo.

To poročilo temelji predvsem na PPN in z njimi povezani dokumentaciji, ki so jih predložile države članice, informacijah, ki so na voljo prek Evropske platforme za pomorsko prostorsko načrtovanje, ter dokazih, zbranih v okviru podporne študije[2], pripravljene za Komisijo, dialoga o izvajanju[3], dokumentov Komisije[4] ter projektov in drugih virov[5]. Vse to skupaj zagotavlja analitično podlago za oceno, ki je predstavljena tukaj.

---

1 COM(2022) 185 final, Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o napredku, doseženem pri izvajanju Direktive 2014/89/EU o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje.

2 *Study on the implementation by EU Member States of Directive 2014/89/EU on Maritime Spatial Planning* (Študija o izvajanju Direktive 2014/89/EU o pomorskem prostorskem načrtovanju v državah članicah EU).

3 *Implementation dialogue on the implementation of the Maritime Spatial Planning Directive with Commissioner Costas Kadis - Oceans and fisheries* (Dialog o izvajanju direktive o pomorskem prostorskem načrtovanju s komisarjem Kostasom Kadisom – Oceani in ribištvo).

4 Ocena okvirne direktive o morski strategiji, SWD(2025) 50.

5 Glej na primer Zaucha idr., „Implementing the EU MSP Directive: Current status and lessons learned in 22 EU Member States“ (Izvajanje direktive EU o pomorskem prostorskem načrtovanju: stanje in pridobljena spoznanja v 22 državah članicah EU), *Marine Policy*, 2025.

2. NAPREDEK PRI IZVAJANJU OD ZADNJEGA POROČILA

2.1. Sprejetje in pregled PPN

V skladu s členom 15(3) direktive o PPN so morale države članice do 31. marca 2021 vzpostaviti PPN ter Komisijo in zadevne države članice o tem obvestiti v treh mesecih od objave PPN (člen 14(1)).

V tem oddelku je povzet napredek, dosežen pri izvajanju PPN od prejšnjega poročila Komisije, zajema pa obdobje od 3. maja 2022 do 1. januarja 2026.

Čeprav je v direktivi o PPN določen rok 31. marec 2021, se roki za sprejetje in revizijo PPN ter s tem povezani pristopi po EU še naprej razlikujejo. Na presečni datum za zbiranje dokazov je svoje PPN sprejelo **20 od 22 obalnih držav članic**, kar pomeni, da se je sprejetje načrtov od leta 2022 znatno pospešilo. Osem držav članic je svoje načrte sprejelo med letoma 2022 in 2024, Portugalska in Danska pa sta v istem obdobju svoja načrta sprejeli in izvedli njune prve posodobitve[6]. Za zagotovitev izvajanja direktive o PPN je Komisija med letoma 2021 in 2023 začela osem postopkov za ugotavljanje kršitev[7]: šest jih je bilo zaključenih po tem, ko so zadevne države članice uspešno sprejele svoje PPN. **Grčija in Hrvaška** načrta, ki bi zajemal vse morske vode, še nista sprejeli, vendar priprave potekajo v obeh državah članicah[8]. Komisija tesno sodeluje z obema državama članicama, da bi jima pomagala pri čim hitrejšem sprejetju njunih PPN.

Zamude pri izpolnjevanju roka za leto 2021 so bile predvsem posledica dolgotrajnih postopkov (npr. presoj vplivov na okolje in usklajevanja med institucijami), zapletenega upravljanja, motenj, povezanih s COVID-19, ter političnih ali geopolitičnih dejavnikov. V nekaterih primerih so bile zamude večinoma upravne, sprejetje pa je sledilo kmalu po izteku roka.

Večina tistih, ki so načrte sprejeli zgodaj, zdaj že izvaja cikle pregledov ali revizij. Več držav članic je že začelo izvajati celovite preglede (npr. Belgija, Bolgarija, Španija, Francija, Nizozemska, Švedska), druge pa so zaključile vmesne presoje ali načrtujejo prihodnje preglede (npr. Nemčija, Estonija, Latvija, Litva, Malta, Poljska).

Na splošno so začetnemu sprejetju sledile ciljno usmerjene posodobitve, nato pa cikli prvega celovitega pregleda. Obenem preostali državi članici, ki še nista sprejeli PPN, nadaljujeta delo na tem področju.

---

6 Bolgarija (2023), Danska (2023), Estonija (2022), Španija (2023), Francija (2022), Italija (2024), Ciper (2023), Portugalska (podregija Azori, 2024), Romunija (2023) in Švedska (2022).

7 Med letoma 2021 in 2023 so bili sproženi postopki za ugotavljanje kršitev zoper Bolgarijo, Grčijo, Španijo, Hrvaško, Italijo, Ciper, Portugalsko in Romunijo, ker niso vzpostavili PPN in jih predložili Komisiji, kot se zahteva z direktivo o PPN. Leta 2023 sta bila zaključena postopka proti Bolgariji (INFR(2022)2025) in Španiji (INFR(2022)2027). Postopki zoper Ciper (INFR(2021)2227), Portugalsko (INFR(2023)2042) in Romunijo (INFR(2021)2224) so bili zaključeni leta 2024. Postopek zoper Italijo (INFR(2021)2223) je Sodišče decembra 2024 ustavilo. Odprta sta le še postopka zoper Hrvaško (INFR(2021)2225) in Grčijo (INFR(2021)2226).

8 Sodišče Evropske unije je v zvezi z Grčijo 27. februarja 2025 izdalo sodbo v zadevi C-128/24 (Evropska komisija/Helenska republika), s katero je ugotovilo, da Grčija ni izpolnila svojih obveznosti iz direktive o PPN. Grčija je aprila 2025 odobrila nacionalno prostorsko strategijo za pomorski prostor, vključno z zemljevidi morskih območij. Dogovorjen je bil časovni načrt za sprejetje celotnega načrta, ki še ni bil sprejet.

Preglednica 1: Trenutno stanje postopkov sprejetja in revizije PPN za 22 obalnih držav članic[9]

Država članica	Datum sprejetja sedanjega načrta	Prejšnji načrti	Revizije in dopolnilni načrti dodelitve
Belgija	maj 2019	Prvi sprejeti PPN: marec 2014	Priprava tretjega PPN Belgije (2026–2032) je v teku – revizija PPN se je začela leta 2023, delavnici pa je sledilo javno posvetovanje. Novi načrt bo sprejet leta 2026.
Bolgarija	maj 2023	/	Študija izvedljivosti, izvedena v letih 2023 in 2024. Uradna posodobitev naj bi bila dokončana do konca leta 2027.
Hrvaška	Postopek je v teku.	/	/
Ciper	december 2023	/	Trenutno ni v pregledu.
Danska	2023[10]	/	Spremenjen leta 2024 (uradni dodatek k PPN), predvsem zaradi vključitve novih ciljev glede energije na morju in biotske raznovrstnosti, in leta 2025 na podlagi spremembe akta o pomorskem prostorskem načrtovanju, s katero je bila uvedena shema za začasne preskusne in raziskovalne projekte zunaj določenih območij.
Estonija	maj 2022	/	Spremljanje in letni pregled akcijskega načrta sta v teku. Uradni pregled je načrtovan za obdobje 2026–2027 v okviru petletnega cikla pregleda, ki se zahteva na podlagi nacionalnega prava.
Finska	december 2020	/	Revizija se je začela januarja/februarja 2024; načrt naj bi bil posodobljen oziroma sprejet do leta 2027.
Francija	Drugi del (strateški dokumenti): november 2025	Prvi del: 2019 Drugi del: maj 2022 /	Francija je po odobritvi nacionalne strategije junija 2024 nedavno revidirala strateški del svojih PPN, da bi določila nova območja, zlasti za odobalna vetrna polja in območja „strogega“ varstva, ter uvedla druge s tem povezane spremembe.
Nemčija	september 2021	Prvi sprejeti PPN: 2009	Leta 2025 je bil objavljen razvojni načrt za izbiro lokacij, v katerem je opredeljena strategija pomorskega sektorja za odobalno vetrno energijo. Vmesna revizija nemškega PPN, ki je v teku, naj bi bila zaključena leta 2026.
Grčija	Postopek je v teku.	/	/
Irska	junij 2021	/	Načrt za morsko območje južne obale sprejet oktobra 2024 (določa območja za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na morju, da bi se do leta 2030 zagotovilo 5 GW

[9] Podrobnejše informacije in povezave do nacionalnih načrtov so na voljo na povezavi Države | Evropska platforma za pomorsko prostorsko načrtovanje.

[10] Danska je leta 2021 svoj prvi PPN predložila v šestmesečno javno posvetovanje. Osnutek načrta je bil pravno zavezujoč od trenutka, ko je bil objavljen za posvetovanje. Leta 2023 je bil izdan kot odredba.

Država članica	Datum sprejetja sedanjega načrta	Prejšnji načrti	Revizije in dopolnilni načrti dodelitve
			zmogljivosti za pridobivanje odobalne vetrne energije).
Italija	september 2024	/	Trenutno ni v pregledu.
Latvija	maj 2019	/	Vmesno ocenjevalno poročilo, sprejeto oktobra 2024. Pregled se bo začel jeseni 2025.
Litva	september 2021	Prvi sprejeti PPN: junij 2015	Načrt bo pregledan leta 2030. V tematskem načrtu in strateški presoji vplivov na okolje iz leta 2024 so opisane lokacije odobalnih vetrnih polj in povezave z obalo.
Malta	julij 2015	/	Opravljen je bil začetni notranji pregled. Izvajanje se nadaljuje, medtem ko se čaka na navodila vlade glede naslednjih korakov.
Nizozemska	marec 2022	Prvi sprejeti načrt: 2009[11] Drugi sprejeti načrt: december 2015[12]	V teku je delna revizija programa za Severno morje (2022–2027), da bi se med drugim obravnavali višji cilji glede energije iz obnovljivih virov na morju. Osnutek delne revizije je bil parlamentu predložen 22. aprila 2025; javno posvetovanje od 19. maja 2025; zaključek je predviden leta 2026.
Poljska	april 2021 s tehnično spremembo decembra 2022[13]		Vmesna ocena, objavljena 9. maja 2025; sprejeta odločitev o posodobitvi; ministrstvo išče finančna sredstva; obsežna posodobitev se bo začela leta 2026 (odvisno od razpoložljivosti proračunskih sredstev) in naj bi trajala 2,5–3 leta.
Portugalska	december 2019 (celina in Madeira) in oktober 2024 (Azori)	/	Načrt dodelitve za energijo iz obnovljivih virov na morju (PAER, 2025) je samodejno povezan z načrtom PSOEM (*Plano de Situacão do Ordenamento do Espaço Maritimo Nacional*).
Romunija	november 2023	/	Trenutno ni v pregledu.
Španija	februar 2023	/	Pregled se je začel leta 2024; vseh pet načrtov za vsakega od petih španskih morskih podobmočij je treba revidirati do zakonsko določenega roka, tj. 31. decembra 2027.
Slovenija	julij 2021	/	Trenutno ni v pregledu. Naslednja uradna revizija je predvidena za leto 2031, pripravljalna dela pa se bodo začela leta 2029.

[11] Dokument politike za Severno morje za obdobje 2009–2015.

[12] Z drugim prostorskim načrtom, dokumentom politike za Severno morje za obdobje 2016–2021, je bil posodobljen dokument za obdobje 2009–2015.

[13] Po tem, ko je kanadski imetnik koncesije za nafto in plin, katerega pravice v zahodnopomorjanskem morju so bile izpuščene iz načrta iz leta 2021, zagrozil s pravdnim postopkom, so bila v reviziji PPN iz leta 2022, ki je bila opredeljena kot „tehnična sprememba“, zaradi vključitve teh dejavnosti prilagojena tri območja bazena, s čimer se je bilo mogoče izogniti odškodninskim zahtevkom, hkrati pa ni bila potrebna nova strateška presoja vplivov na okolje ali javno posvetovanje.

Država članica	Datum sprejetja sedanjega načrta	Prejšnji načrti	Revizije in dopolnilni načrti dodelitve
Švedska	februar 2022	/	Načrti so bili pregledani, da bi se med drugim izpolnili novi cilji na področju razvoja vetrne energije na morju in vzpostavila morska zavarovana območja – predlogi za spremembo načrta so bili vladi predloženi januarja 2025.

2.2. Izvajanje zahtev za pomorske prostorske načrte, določenih v direktivi o PPN

V naslednjih oddelkih je predstavljena ocena izvajanja minimalnih zahtev iz direktive o PPN v državah članicah. Analiza je oprta na ustrezne določbe Direktive in preučuje pristope, sprejete v nacionalnih PPN in ustreznih izvedbenih okvirih.

Direktiva o PPN vzpostavlja prožen okvir, ki državam članicam pušča široko polje proste presoje glede izvajanja zahtev iz Direktive v skladu z njihovimi nacionalnimi ustavnimi ureditvami, upravnimi strukturami, pravnimi sistemi in specifičnimi pomorskimi značilnostmi. Zato so države članice sprejele različne modele načrtovanja, ureditve upravljanja in tehnične rešitve za izvajanje določb Direktive.

Primerjalna opažanja in sklicevanja na različne ravni ali oblike izvajanja v naslednjih oddelkih so zato opisna in analitična. Njihov namen je olajšati primerjavo, opredeliti trende in izpostaviti vzorce izvajanja po vsej EU. Izbira različnih pristopov ne pomeni neskladnosti ali nezadovoljivega izvajanja.

2.2.1. Člen 5(1) – Uporaba ekosistemskega pristopa

Države članice so se v splošnem sklicevale na uporabo ekosistemskega pristopa pri pomorskem prostorskem načrtovanju v skladu s členom 5(1) direktive o PPN. Vendar se v praksi obseg in doslednost uporabe ekosistemskega pristopa med državami zelo razlikujeta, odvisna pa sta tudi od različnih ustavnih, upravnih in regulativnih ureditev. Ekosistemski pristop se pogosto navaja kot vodilno načelo pri ciljih PPN in se večinoma izvaja v okviru spremljajočih postopkov presoje vplivov na okolje.

Strateška presoja vplivov na okolje se je po vsej EU uveljavila kot glavno sredstvo za izvajanje ekosistemskega pristopa[14]. Okoljska izhodišča, analize obremenitev, ocenjevanje alternativ in blažitveni ukrepi so običajno oprti na ekološke komponente in človeške pritiske, pogosto pa temeljijo na deskriptorjih in okvirih za spremljanje iz okvirne direktive o morski strategiji[15]. V številnih primerih je strateška presoja vplivov na okolje – po potrebi skupaj z drugo ustrezno

[14] Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. junija 2001 o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje.

[15] Direktiva 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja (Okvirna direktiva o morski strategiji).

presojo[16] – glavni vir dokazov, da se medsebojno vplivanje ekosistemov, kumulativne obremenitve in okoljske omejitve upoštevajo na strateški ravni.

V večini PPN se ekosistemski pristop zato uporablja postopkovno in ne z izrecnimi pravili ali pragovi za ekosistemsko določanje območij, vključenimi v pisni opis načrta. Obseg vpliva ekosistemskega pristopa na prostorske odločitve se precej razlikuje. Ugotovitve strateške presoje vplivov na okolje v številnih državah članicah dokazljivo vplivajo na ozaveščene izbire glede določitve območij, zaščitne ukrepe, pogoje ali izvzetja za specifično uporabo (zlasti za energijo na morju, pridobivanje in plovbo). V drugih primerih vidiki ekosistemskega pristopa ostajajo na bolj splošni ravni, pri čemer se pričakuje, da se bodo okoljske omejitve obravnavale predvsem v fazi odobritve projekta z naknadnimi presojami vplivov na okolje.

Izvajanje ekosistemskega pristopa v državah članicah na splošno temelji na obstoječih okoljskih okvirih EU, zlasti okvirni direktivi o morski strategiji, zakonodaji o omrežju Natura 2000 in nacionalnih sistemih za spremljanje morskega okolja. Pogosto se navaja uskladitev s cilji dobrega okoljskega stanja, vendar le nekateri načrti to uskladitev preoblikujejo v strukturirane, na deskriptorjih temelječe okvire za presojo ali analize kumulativnih vplivov, ki neposredno usmerjajo odločitve pri načrtovanju[17]. V drugih primerih so sklicevanja na delovanje in odpornost ekosistemov večinoma opisna. Pri uporabi ekosistemskega pristopa se upoštevajo tudi razlike v modelih upravljanja. Centralizirani sistemi se pri vključevanju ekosistemskih vidikov običajno opirajo na nacionalne presoje vplivov na okolje. V sistemih, ki delujejo na več ravneh, ali zveznih sistemih se izvajanje ekosistemskega pristopa porazdeli med nacionalne in podnacionalne postopke, zaradi česar je njegova uporaba v morskih bazenih včasih neenakomerna. Nekaterim državam članicam so pristopi k načrtovanju morskih bazenov ali obale pomagali, da so lahko ocene ekosistemov prilagodile regionalnim ekološkim razmeram, s čimer se podpira bolj krajevna uporaba ekosistemskega pristopa.

Primeri dobre prakse[18]:

- Irska je uporabila v cilje usmerjeno strateško presojo vplivov na okolje, s katero je vsako politiko nacionalnega okvira za pomorsko načrtovanje preverila glede na strateške okoljske cilje, ki zajemajo vse vidike direktive o strateški presoji vplivov na okolje (biotska raznovrstnost, zdravje ljudi, voda, podnebje, krajina, kulturna dediščina itd.). Strateška presoja vplivov na okolje vsebuje dokaze o celovitem predhodnem preverjanju/določanju obsega, ponavljajočem se preskušanju z uporabo ciljev strateške presoje vplivov na okolje ter vključeni izjavi o vplivih na območja

[16] V skladu z Direktivo 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (to je kodificirana različica prvotne Direktive 79/409/EGS) in Direktivo Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst.

[17] Ta ugotovitev je potrjena v oceni Komisije glede izvajanja okvirne direktive o morski strategiji. V končnem poročilu (COM(2020) 259) je navedeno, da je napredek pri določanju mejnih vrednosti za določitev dobrega okoljskega stanja počasen ter da se opredelitve in določitve dobrega okoljskega stanja po deskriptorjih v državah članicah precej razlikujejo, kar kaže, da je določanje deskriptorjev kot podlage za oceno še vedno nepopolno in neenakomerno.

[18] Za dodatne nacionalne glej podporno študijo. Dober primer večdržavnega pristopa k vključevanju strateške presoje vplivov na okolje je projekt SEABAS, tj. strateško ekosistemsko načrtovanje za trajnostno prihodnost Baltskega morja, ki se financira v okviru programa Interreg za regijo Baltskega morja.

Natura in ustrezni presoji. V izjavi o strateški presoji vplivov na okolje je pojasnjeno, kako sta posvetovanje in ocenjevanje vplivala na spremembo nacionalnega okvira za pomorsko načrtovanje. To je primer, v katerem je strateška presoja vplivov na okolje jasno vplivala na vsebino načrta.

- V danski strateški presoji vplivov na okolje za leto 2023 je vsaka sprememba PPN ocenjena na podlagi vseh 11 deskriptorjev iz okvirne direktive o morski strategiji, pri tem pa je z uporabo preglednic obremenitev, specifičnih za posamezne deskriptorje, preučeno, kako odstranitev območij akvakulture in ekstrakcije ali razširitev območij za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na morju in območij za shranjevanje CO_2 vpliva na doseganje dobrega okoljskega stanja. S tem strukturiranim pristopom se krepi neposredna povezava med analizo obremenitev, cilji dobrega okoljskega stanja in končnimi odločitvami o določanju območij.
- Estonska strateška presoja vplivov na okolje združuje analizo obremenitev iz okvirne direktive o morski strategiji z modeliranjem kumulativnih vplivov (PlanWise4Blue)[19]. Rezultati modela, ki kažejo visoko tveganje za ptice in netopirje, zlasti zaradi gručastega razvoja vetrnih polj v Riškem zalivu, so privedli do premestitve območij za vetrno energijo ter uvedbe ciljno usmerjenih ukrepov za zmanjšanje vplivov rudarskih, akvakulturnih in obrambnih dejavnosti.

Zadnje revizije PPN na splošno kažejo, da je bil dosežen očiten napredek pri izvajanju člena 5(1), in sicer z bolj sistematično uporabo okoljskih podatkov, analizo kumulativnih obremenitev in povezavami s cilji okvirne direktive o morski strategiji. Hkrati pa je uporaba ekosistemskega pristopa med državami v praksi še vedno neenakomerna. To je deloma posledica različnih razlag koncepta na nacionalni ravni in neobstoja bolj operativnega okvira na ravni EU. Čeprav se ekosistemski vidiki obsežno obravnavajo v okviru strateške presoje vplivov na okolje in s tem povezanih postopkov, obstaja možnost, da se te analize v prihodnjih ciklih načrtovanja bolj sistematično preoblikujejo v jasno opredeljene prostorske določbe, merila odločanja in ureditve spremljanja v samih PPN.

2.2.2. Upoštevanje okoljskih, gospodarskih, socialnih in varnostnih vidikov

Države članice so na splošno pri pripravi in izvajanju PPN sistematično obravnavale okoljske, gospodarske, socialne in varnostne vidike v skladu s členom 6(2), točka (b), direktive o PPN. Največ pozornosti je na splošno namenjene okoljskim vidikom, ki so dosledno vključeni v PPN, kar kaže na močne povezave s postopki strateške presoje vplivov na okolje in usklajenost z obveznostmi iz okoljske zakonodaje EU. Gospodarski vidiki so obravnavani predvsem s prostorsko organizacijo ključnih pomorskih sektorjev, zlasti energije iz obnovljivih virov na morju, pomorskega prometa, pristanišč in drugih dejavnosti modrega gospodarstva (kot je akvakultura). Socialni vidiki so vključeni bolj neenakomerno, pogosto v okviru posvetovanja z deležniki (npr. z ribiškim sektorjem) in prek ciljev načrtovanja na visoki ravni, namesto z namenskimi analitičnimi okviri. Varnostni vidiki, zlasti pomorska varnost in omejitve, povezane z obrambo, se običajno kažejo v prostorskih določitvah, ukrepih prometne organiziranosti in območjih izključitve ali omejitev.

[19] PlanWise4Blue | Evropska platforma za pomorsko prostorsko načrtovanje.

Primeri[20] varnostnih vidikov v PPN:

Varnostne zahteve so vključene v več PPN. Irska zahteva, da se ocenjevanje tveganj na ravni projekta za plovbo ter iskanje in reševanje (npr. z uporabo nabora orodij, ki ga je razvila Mednarodna zveza uradov za svetilnike in pomorske oznake (IALA)) uskladi z nacionalnim načrtovanjem za izredne razmere in obrambo. Francoski načrti za obalne regije vključujejo namenske oddelke za analizo tveganja in sezname ukrepov na področju pomorskega nadzora in odzivne zmogljivosti. Švedska spodbuja sisteme upravljanja pomorskega prometa, za katere se pričakuje, da bodo zmanjšali število trkov in nasedanj za več kot 60 %, ter opredeljuje potrebne nadgradnje pristanišč in plovnih poti za odpravo varnostnih pomanjkljivosti. Ti primeri kažejo, kako lahko pomorsko prostorsko načrtovanje izboljša pomorsko varnost s strukturiranim ocenjevanjem in usklajevanjem s specializiranimi organi.

Nedavni dogodki kažejo na postopen premik od opisnega pristopa k bolj strukturiranemu obravnavanju kompromisov med cilji. Več držav članic si z revizijami PPN vse bolj prizadeva uravnotežiti željo po pospešitvi uvajanja energije na morju s potrebo po zaščiti biotske raznovrstnosti, omogočanju soobstoja ribištva z drugimi sektorji in zagotavljanju varnosti plovbe. Varnostni vidiki so vse pomembnejši zaradi vse večje konkurence za morski prostor in potrebe po zaščiti kritične infrastrukture, medtem ko so gospodarski in okoljski cilji na ravni PPN zdaj določeni natančneje, kot so bili v prvem ciklu načrtovanja.

Kljub temu napredku še vedno obstajajo razlike v obsegu socialno-ekonomskih in varnostnih analiz ter obsegu njihovega izvajanja v praksi. Okoljski vidiki so povezani z bolj uveljavljenimi metodologijami in boljšo razpoložljivostjo podatkov, medtem ko se socialni učinki in kumulativni socialno-ekonomski učinki pogosto obravnavajo kvalitativno. Pomorsko prostorsko načrtovanje se na splošno vse bolj uporablja kot strateški okvir za usklajevanje okoljskih, gospodarskih, socialnih in varnostnih vidikov, vendar se pričakuje, da se bodo metodologije še naprej razvijale, ko bodo države članice vstopale v naslednje cikle načrtovanja.

2.2.3. Spodbujanje usklajenosti

Od prvega cikla izvajanja so države članice postopoma okrepile svoja prizadevanja za spodbujanje skladnosti med pomorskim prostorskim načrtovanjem ter s tem povezanimi politikami, strategijami in postopki načrtovanja, kot je zahtevano s členom 6(2), točka (c), direktive o PPN. Vse obalne države članice zdaj izrecno priznavajo pomorsko prostorsko načrtovanje kot okvir za usklajevanje okoljskih, sektorskih in prostorskih ciljev v morskem okolju, čeprav se doslednost različnih politik med državami razlikuje.

Najdoslednejši pristop k doseganju tega cilja je razviden iz politik na področju morskega okolja[21], ki so bile usklajene s cilji in dokazi, zahtevanimi z okvirno direktivo o morski strategiji ter direktivama o pticah[22] in habitatih[23]. V številnih primerih se okoljske zahteve

[20] *Za dodatne primere glej podporno študijo.*

[21] Glej tudi Oceno okvirne direktive o morski strategiji (SWD(2025) 50), del 1 – poglavje o skladnosti.

[22] Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (kodificirana različica).

[23] Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst.

kažejo v prostorskih določitvah, pogojih načrtovanja ali določbah o varovanju, podprtih s postopki strateške presoje vplivov na okolje. V drugih državah članicah se k doslednosti v večji meri pristopa z referencami na visoki ravni in usklajevanjem postopkov, pri čemer se konkretno povezovanje politik obravnava v poznejših fazah ali za vsak primer posebej.

Večina držav članic se izrecno sklicuje na povezave z okvirno direktivo o morski strategiji in okvirno direktivo o vodah[24], pogosto z usklajevanjem okoljskih ciljev in prostorskih določitev. V nekaterih primerih isti organi nadzorujejo izvajanje direktive o PPN in okvirne direktive o morski strategiji, kar olajšuje izmenjavo podatkov in strokovnega znanja.

Primer dobre prakse[25]: Francija uporablja v celoti integriran instrument za obalo (*Documents Stratégiques de Façade*, DSF), ki hkrati služi kot PPN in strateški okvir za izvajanje okvirne direktive o morski strategiji. Okoljske obveznosti (omrežje Natura 2000, cilji okvirne direktive o morski strategiji, obveznosti iz okvirne direktive o vodah) so vključene v zemljevide uporabe in akcijski načrt za posamezna obalna območja (s tematskimi seznami ukrepov), ki zagotavljajo, da so smernice glede prostorskega načrtovanja in ukrepi za upravljanje združeni v en sam dokument načrtovanja.

Ob tem, da je pomorsko prostorsko načrtovanje pomembno na področju okoljske politike, se zdaj dosledneje uporablja tudi za izboljšanje usklajevanja z energetiko, pomorskim prometom, razvojem pristanišč in okviri za obalno načrtovanje. Nedavne revizije načrtov in ciljno usmerjene posodobitve kažejo trend oblikovanja jasnejšega razumevanja, kako pomorsko prostorsko načrtovanje vpliva na nacionalne sektorske strategije, zlasti tam, kjer obstajajo pomembne prostorske posledice. Razlike v strukturah upravljanja, ciklih načrtovanja in pravnih pooblastilih še naprej vplivajo na usklajevanje, vendar se pomorsko prostorsko načrtovanje vse bolj uveljavlja kot stabilen referenčni okvir za upravljanje teh medsebojnih vplivanj.

V nekaterih primerih in zlasti na natrpanih območjih je za skladno načrtovanje potreben tudi razmislek glede skupne uporabe prostora s strani različnih deležnikov. V več državah članicah se vse bolj upoštevajo možnosti za sinergije in kolokacije, med drugim z novimi pristopi k območjem za večnamensko rabo, ki običajno vključujejo obnovljive vire energije na morju in akvakulturo ali združujejo cilje energetske infrastrukture in biotske raznovrstnosti. Čeprav v vseh državah članicah obstajajo mehanizmi za ocenjevanje medsebojnih vplivanj, so taki pristopi še naprej večinoma raziskovalni in temeljijo na eksperimentiranju na podlagi projektov, namesto na uradnih postopkih načrtovanja. Za pravi pristop „večnamenske rabe v zasnovi“ bi bila potrebna tudi močna zavezanost in zgodnje vključevanje zadevnih deležnikov.

Izkušnje z izvajanjem pomorskega prostorskega načrtovanja na splošno kažejo na postopen odmik od formalnih preverjanj skladnosti k bolj vsebinskemu usklajevanju. Čeprav države članice izvajajo različne pristope, obstaja skupen trend vključevanja skladnosti v rutinske ureditve upravljanja, ki so podprte z medresorskimi usklajevalnimi mehanizmi, skupnimi podatkovnimi sistemi in ponavljajočimi se pregledi načrtov. Pričakuje se, da se bo ta trend

[24] Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike.

[25] Za dodatne primere glej podporno študijo.

nadaljeval, ko bo pomorsko prostorsko načrtovanje napredovalo in ko bodo države članice vstopale v naslednje cikle načrtovanja.

2.2.4. Medsebojno vplivanje kopnega in morja

Vse države članice so v svojih okvirih pomorskega prostorskega načrtovanja obravnavale medsebojno vplivanje kopnega in morja, kot se zahteva s členom 4(2) in členom 6(2), točka (a), direktive o PPN. Vendar se razsežnost, obseg in intenzivnost medsebojnega vplivanja kopnega in morja med državami močno razlikujejo, kar odraža razlike v ustavnih ureditvah, upravnih pooblastilih in regulativnih tradicijah, zlasti glede delitve odgovornosti med organi za pomorsko in kopensko načrtovanje.

Večina držav članic obravnava medsebojno vplivanje kopnega in morja kot prečno vprašanje, namesto da bi ga obravnavale v okviru povsem integriranega pristopa k načrtovanju. V PPN so običajno opredeljeni ključni vmesniki, kot so pristanišča in dostop do ladijskega prometa, energetske in omrežne povezave, zaščita obalnih območij, okoljske obremenitve, ki nastajajo na kopnem, in povezljivost ekosistemov vzdolž obale. V postopkih strateške presoje vplivov na okolje je bila pogosto zagotovljena podpora vključevanju teh vmesnikov s poudarjanjem kumulativnih učinkov morskih in obalnih politik ter potrebe po usklajenosti med njimi.

Opaženi so bili naprednejši pristopi, pri katerih institucionalne ureditve omogočajo tesno usklajevanje med sistemi pomorskega in kopenskega načrtovanja. V teh primerih PPN zagotavljajo jasnejše smernice o usklajevanju uporabe na morju s kopensko infrastrukturo, okviri za razvoj obalnih območij in cilji okoljskega upravljanja. Več držav članic je pri nedavnih posodobitvah svojih PPN bolj upoštevalo medsebojno vplivanje kopnega in morja, zlasti zaradi povečane uporabe energije iz obnovljivih virov na morju, razvoja pristanišč in potreb po prilagajanju podnebnim spremembam.

Nasprotno pa se je medsebojno vplivanje kopnega in morja v državah članicah, ki imajo bolj razdrobljene strukture upravljanja ali ki strogo ločujejo med pristojnostmi za kopensko in pomorsko načrtovanje (kjer PPN zajemajo le izključno ekonomsko cono), pogosto obravnavalo s splošnimi sklicevanji, pri čemer je bilo izvajanje večinoma prepuščeno odločanju na ravni projektov in sektorskemu izdajanju dovoljenj.

2.2.5. Vključenost deležnikov in sodelovanje javnosti

Vse države članice so vzpostavile ureditve za zagotovitev vključenosti deležnikov in sodelovanja javnosti v pomorskem prostorskem načrtovanju v skladu s členom 6(2), točka (d), in členom 9 direktive o PPN. Sodelovanje javnosti na splošno temelji na zakonsko predpisanih postopkih načrtovanja in presoje vplivov na okolje, s čimer se zagotavljajo minimalne možnosti za posvetovanje, ki so v skladu s pravom. Ker pomorsko prostorsko načrtovanje vključuje pomembne okoljske vidike in vplive, morajo države članice uporabljati načela iz direktive o sodelovanju javnosti[26] pri vključevanju deležnikov in javnosti v postopek pomorskega prostorskega načrtovanja, zlasti pri izvajanju strateške presoje vplivov na okolje.

[26] Direktiva 2003/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003 o sodelovanju javnosti pri sestavi nekaterih načrtov in programov v zvezi z okoljem in o spremembi direktiv Sveta 85/337/EGS in 96/61/ES glede sodelovanja javnosti in dostopa do sodišč.

Ob teh osnovnih zahtevah se pristopi k sodelovanju deležnikov med posameznimi državami močno razlikujejo, kar odraža razlike v ustavnih strukturah, upravnih tradicijah, kulturah načrtovanja in regulativnih okvirih.

Sodelovanje deležnikov v državah članicah se je na splošno razvilo iz pretežno formalnega posvetovanja v bolj strukturiran in v nekaterih primerih stalen model vključevanja. Prva generacija PPN se je v veliki meri opirala na javna posvetovanja, izvedena v pripravljalni fazi PPN, in na postopek strateške presoje vplivov na okolje. Novejši načrti in tekoči pregledi vse bolj dopolnjujejo javna posvetovanja s ciljno usmerjenimi sektorskimi posvetovanji, tematskimi delavnicami, dvostranskimi izmenjavami in digitalnimi orodji, kot so interaktivne platforme za kartiranje[27].

Obstaja jasen trend krepitve medsektorskega sodelovanja, zlasti med organi in deležniki na področju energije, pomorskega prometa, okolja, ribištva in razvoja obalnih območij. V več državah članicah so vzpostavljeni stalni ali polstalni svetovalni ali usklajevalni organi ter medresorski odbori, ki zagotavljajo podporo pri izvajanju in nadaljnjem ukrepanju, kar omogoča, da se dialog z deležniki razširi prek faze sprejetja tudi na spremljanje in pregled. Take ureditve, če obstajajo, prispevajo k večji preglednosti, predvidljivosti in skupnemu lastništvu rezultatov PPN.

Primeri dobre prakse:

- Ciper predstavlja dobro zasnovan in pregleden postopek posvetovanja. Ta obsega dve fazi posvetovanja na nacionalni ravni, ki združujeta predstavitve po posameznih mestih s spletno platformo za pisne prispevke in omogočata javno dostopnost vseh osnutkov zemljevidov. Pomembno je, da so prispevki privedli do oprijemljivih sprememb PPN. Na primer, objekti akvakulture so bili premeščeni, da ne bi posegali v energetsko infrastrukturo, uvedena so bila namenska območja za iztovarjanje kablov, da bi se zmanjšala navigacijska tveganja, poleg tega so bila formalizirana območja za večnamensko rabo, da bi se upravljal soobstoj dejavnosti, kot so energetika, promet, turizem, kulturna dediščina in obramba. V konsolidiranem poročilu s pripombami in odzivi je bilo dokumentirano, kako se je na podlagi povratnih informacij oblikoval končni načrt, s čimer je bila zagotovljena popolna sledljivost.
- Na Nizozemskem so deležniki na področju ribištva vključeni v pomorsko prostorsko načrtovanje prek strukturiranega in stalnega postopka sodelovanja, ki se je izvajal zlasti ob reviziji PPN za Severno morje, povezani s širitvijo pridobivanja energije iz obnovljivih virov na morju. Ribiške organizacije, kot sta VisNed (nizozemsko združenje za ribištvo) in POV (nizozemska organizacija proizvajalcev ribiških proizvodov), sodelujejo ne le v zakonsko določenih javnih posvetovanjih, ampak tudi v namenskem sektorskem dialogu in ciljno usmerjenih izmenjavah. V tem postopku se obravnavajo vprašanja v zvezi z ribištvom, kot so dostop do ribolovnih območij, varnost in soobstoj, pa tudi okoljski in energetski cilji, podpora preglednosti in informirani kompromisi. Izzivi ostajajo, vključno s prostorskimi nesoglasji, varnostnimi tveganji in podatkovnimi vrzelmi. Da bi se uravnotežili konkurenčni

[27] *European Commission study on stakeholder involvement in MSP* (Študija Evropske komisije o vključevanju deležnikov v PPN), 2023 – https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/media/document/15560.

interesi, se preučujejo inovativne rešitve, kot so dinamično določanje območij in skupne raziskave (npr. ekološki program za vetrno energijo na morju (Wozep)). Nizozemski pristop je usklajen z direktivo o PPN in vključuje mednarodno sodelovanje s sosednjimi državami ob Severnem morju.

Hkrati so razsežnost, kontinuiteta in uravnoteženost vključevanja deležnikov še vedno neenakomerne. Medtem ko so institucionalni deležniki in dobro organizirani sektorski akterji – zlasti velika pomorska industrija – na splošno dobro vključeni v postopke načrtovanja, pa je vključevanje lokalnih skupnosti, malega ribolova, gospodarskih subjektov na področju akvakulture, manjših gospodarskih akterjev in organizacij civilne družbe še vedno precej bolj spremenljivo in pogosto omejeno na *ad hoc* posvetovanja, namesto da bi bilo sistematično in trajno vključeno v celoten cikel načrtovanja. Omejitve zmogljivosti uprav in deležnikov, različni mandati na različnih ravneh upravljanja ter zapletenost postopkov PPN še naprej ovirajo doslednejše in bolj vključujoče sodelovanje v nekaterih državah članicah.

2.2.6. Uporaba najboljših razpoložljivih podatkov in souporaba podatkov

Pomorsko prostorsko načrtovanje v državah članicah temelji na široki in vse bolj strukturirani uporabi podatkov v skladu s členom 6(2), točka (e), in členom 10 direktive o PPN. Vsi pomorski prostorski načrti temeljijo na kombinaciji obstoječih okoljskih, socialno-ekonomskih in sektorskih naborov podatkov ter se zlasti opirajo na podatke, pridobljene v skladu z zakonodajo EU, predvsem okvirno direktivo o morski strategiji, direktivama o pticah in habitatih ter ustreznimi sektorskimi okviri, ki jih dopolnjujejo viri na ravni morskih bazenov ali EU, kot so evropska mreža za pomorsko opazovanje in podatke (EMODnet), Copernicusova storitev za spremljanje morskega okolja in Evropski atlas morij.

Organi v večini primerov organizirajo uporabo podatkov prek namenskih nacionalnih postopkov ali platform, ki združujejo prispevke različnih pristojnih organov in sistemov spremljanja.

Strateška presoja vplivov na okolje se običajno uporablja kot glavni mehanizem za organizacijo in potrjevanje okoljskih podatkov, ki se nato vključijo v PPN. Okoljska izhodišča, analize obremenitev in ocene kumulativnih vplivov običajno temeljijo na podatkih, zbranih pri spremljanju, iz okvirne direktive o morski strategiji, popisih v okviru omrežja Natura 2000, nacionalnem kartiranju morskega dna, podatkovnih zbirkah o ribištvu in ladijskem prometu ter sektorskih informacijah (npr. energija na morju, pristanišča, kabli). Več držav članic se izrecno opira na deskriptorje, kazalnike in cikle ocenjevanja iz okvirne direktive o morski strategiji, ki so okoljski temelj za uporabo podatkov v njihovih PPN, medtem ko se druge na te elemente opirajo bolj posredno, kot na kontekstualne dokaze za pomoč pri razvoju PPN in odločitvah o izdaji dovoljenj.

Številne države članice vlagajo v nacionalno ali regionalno infrastrukturo morskih podatkov, da bi podprle pomorsko prostorsko načrtovanje. Primeri take infrastrukture vključujejo morske geoportale, skupne platforme geografskih informacijskih sistemov in orodja za podporo odločanju, ki omogočajo prostorsko prekrivanje rab, omejitev in okoljskih občutljivosti. V nekaterih primerih so ti sistemi zasnovani tako, da podpirajo ne le pripravo PPN, temveč tudi strateške presoje vplivov na okolje, druge ustrezne presoje in poznejša dovoljenja na ravni projekta, s čimer se izboljšuje skladnost med fazami načrtovanja in izdaje dovoljenj.

Hkrati so med državami članicami opazne znatne razlike v primerljivosti podatkov in njihovi operativni uporabi, kar kaže na razlike v razpoložljivosti podatkov in tehničnih zmogljivostih. V več primerih so v PPN ali strateških presojah vplivov na okolje izrecno priznane omejitve podatkov, zlasti v zvezi z ekosistemskimi storitvami, kumulativnimi obremenitvami, vplivi podnebnih sprememb in socialno-ekonomskimi medsebojnimi vplivi. V primeru podatkovnih vrzeli se v PPN običajno uporabljajo previdnostni pristopi, podrobna analiza se preloži na poznejše cikle načrtovanja ali pa se PPN za izboljšanje dokazov opirajo na ocene na ravni projekta.

Primeri dobre prakse:

- Španija uporablja platformo INFOMAR za usklajevanje naborov podatkov in meril za izdajo dovoljenj za pomorsko prostorsko načrtovanje, okvirno direktivo o morski strategiji in organe za upravljanje obalnih območij, s čimer olajšuje operativno usklajevanje med področji politike.
- Zlasti države članice Baltskega in Severnega morja sistematično uporabljajo regionalne nabore podatkov in orodja, razvite v okviru delovne skupine HELCOM–VASAB, Konvencije OSPAR in projektov pomorskega prostorskega načrtovanja, ki jih financira EU.

2.2.7. Sodelovanje med državami članicami in na ravni morskih bazenov

Sodelovanje med državami članicami pri pomorskem prostorskem načrtovanju je bilo dodatno okrepljeno v skladu s členom 6(2), točka (f), in členom 11 direktive o PPN. Sodelovanje je standardna značilnost postopkov pomorskega prostorskega načrtovanja, zlasti v skupnih morskih bazenih, vključeno pa je s kombinacijo formalnih postopkov, regionalnih okvirov in projektnega sodelovanja. Vendar se obseg in vrsta sodelovanja ter njegov praktični vpliv na rezultate načrtovanja med morskimi bazeni in državami zelo razlikujejo.

Večina držav članic ima vzpostavljene mehanizme za posvetovanje, usklajevanje in izmenjavo informacij s sosednjimi državami. Običajno so to posvetovanja v okviru strateške presoje vplivov na okolje in PPN, dvostranska srečanja ter sodelovanje v regionalnih strukturah morskih bazenov. Čezmejna posvetovanja v okviru strateške presoje vplivov na okolje so še naprej najbolj sistematičen in pravno zanesljiv kanal za sodelovanje, saj zagotavljajo zgodnje obveščanje, izmenjavo dokumentacije in upoštevanje čezmejnih okoljskih učinkov. V več primerih so ti postopki pripomogli k boljši uskladitvi dokaznih podlag, presoj vplivov na okolje in predpostavk načrtovanja med državami.

Sodelovanje je ob formalnih posvetovanjih pogosto organizirano tudi prek obstoječih regionalnih okvirov upravljanja, kot so delovna skupina za PPN HELCOM–VASAB v Baltskem morju, strukture, povezane s Konvencijo OSPAR, in pobuda za bazen širšega Severnega morja v severovzhodnem Atlantiku, pa tudi z usklajenim izvajanjem Protokola o celovitem upravljanju obalnih območij iz Barcelonske konvencije. Ti okviri zagotavljajo skupna načela, smernice in forume za dialog, ki posledično pomagajo usklajevati pristope k prostorskemu načrtovanju, zlasti glede okoljskih ciljev, ladijskega prometa in energije na morju. Poleg tega imajo projekti in platforme, ki jih financira EU, dopolnilno vlogo, saj

olajšujejo skupne študije, skupne metodologije in pilotne aplikacije, zlasti glede kumulativnih ocen vplivov, ekosistemskih pristopov in čezmejne uporabe podatkov[28].

Primer dobre prakse:

Pobuda za bazen širšega Severnega morja (GNSBI), ki sta jo leta 2023 začeli Nizozemska in Francija, združuje devet držav, ki mejijo na bazen širšega Severnega morja (BE, DK, FR, DE, IE, NL, NO, SE, UK). Njen cilj je izboljšati skladnost pomorskega prostorskega načrtovanja in upravljanja morja v celotnem bazenu z usklajevanjem prednostnih nalog na področjih, kot so energija na morju, ribištvo/akvakultura, ladijski promet in ohranjanje narave, ter s podporo ekosistemskemu, čezmejnemu pristopu za optimizacijo uporabe skupnih voda. V sodelovanju z obstoječimi forumi, kot so sodelovanje na področju energije v Severnem morju (NSEC) ter Konvencija iz Osla in Pariška konvencija o varstvu morskega okolja severovzhodnega Atlantika (OSPAR), krepi usklajevanje med ministri, organi in deležniki ter spodbuja souporabo podatkov in znanja. Šest prostovoljnih tehničnih delovnih področij (upravljanje, večnamenska uporaba/souporaba, ohranjanje narave, kumulativni vplivi, dolgoročni vidiki na področju ribištva in izmenjava znanja) zagotavlja strukturiran okvir za obravnavanje kumulativnih obremenitev in ohranjanje ekoloških omejitev.

V praksi sodelovanje med državami članicami in na ravni morskih bazenov še naprej različno vpliva na posamezne odločitve o prostorskem načrtovanju. Medtem ko se nekatere države članice usklajujejo pri izbirah glede določitve območij, koridorjev ali okoljskih zaščitnih ukrepov, je v številnih primerih sodelovanje namenjeno predvsem podpiranju medsebojne ozaveščenosti in izmenjave informacij, ne pa doseganju skupnih ali usklajenih rezultatov načrtovanja. Razlike v ciklih načrtovanja, pravnem statusu PPN, upravnih pooblastilih in nacionalnih prednostnih nalogah še vedno ovirajo tesnejše povezovanje.

2.2.8. Sodelovanje s tretjimi državami

Večina držav članic sodeluje s tretjimi državami, zlasti kadar za to obstajajo nujni razlogi, kot so skupni morski bazeni, selitveni ekosistemi ali čezmejne pomorske dejavnosti. V praksi se tako sodelovanje izvaja predvsem prek obstoječih struktur, kot so konvencije o regionalnih morjih, mednarodne organizacije in projekti EU[29], ne pa s formalnimi dvostranskimi sporazumi o pomorskem prostorskem načrtovanju. Države članice, ki si delijo morsko mejo z državami nečlanicami EU v Baltskem morju, Sredozemskem morju, Črnem morju in severovzhodnem Atlantiku, poročajo o bolj sistematičnem dvostranskem sodelovanju. Geopolitični dogodki v

[28] EU je v preteklih letih zagotovila znatno finančno podporo razvoju večdržavnega sodelovanja na področju pomorskega prostorskega načrtovanja. Program Interreg za regijo Baltskega morja že več kot 20 let podpira projekte sodelovanja na tem področju. Finančno podporo so zagotovili tudi drugi programi Interreg, vključno s programom Interreg za Južni Baltik (npr. projekt SEAPLANSPACE) in programom Interreg za Severno morje (npr. projekt NORSAIC).

[29] Države nečlanice EU so vključene v več tekočih projektov v zvezi s PPN, ki jih financira EU (npr. MEDIGREEN, NESBp). Programi Interreg, v katerih države nečlanice sodelujejo pod enakimi pogoji kot države članice, prav tako ponujajo posebno priložnost za razvoj sodelovanja na področju pomorskega prostorskega načrtovanja s tretjimi državami, številni primeri takih projektov pa obstajajo v okviru programa Interreg za Črno morje, programa ADRION Interreg (ki zajema Jadransko in Jonsko morje) in v Sredozemlju.

nekaterih morskih bazenih vplivajo na kontinuiteto in obseg regionalnega in dvostranskega sodelovanja.

Ugotovljeno je bilo, da je sodelovanje s tretjimi državami najbolj razvito na ravni oblikovanja strategij in izmenjave informacij. Države članice običajno sodelujejo v regionalnih platformah in tehničnih forumih za izmenjavo podatkov, usklajevanje okoljskih ciljev in razpravo o sektorskem razvoju, zlasti v zvezi z varstvom okolja, varnostjo pomorske plovbe, ribištvom in akvakulturo ter novimi dejavnostmi, kot je pridobivanje energije iz obnovljivih virov na morju. Te interakcije prispevajo k ozaveščanju in izboljšanju medsebojnega razumevanja, vendar le redko vodijo do usklajenih ali skupno dogovorjenih rešitev prostorskega načrtovanja. Razlog za sodelovanje so v več primerih bili projekti, ki jih je financirala EU, ali regionalne pobude z določenim časovnim okvirom, kar je privedlo do razdrobljenih rezultatov ali prenehanja sodelovanja po izteku financiranja projektov.

Dokazi kažejo, da je sodelovanje s tretjimi državami učinkovitejše, kadar je vključeno v dolgotrajne regionalne strukture in povezano z okoljskimi obveznostmi iz mednarodnih konvencij. Vendar so sistematični mehanizmi za preoblikovanje takega sodelovanja v konkretne določbe o pomorskem prostorskem načrtovanju ali usklajene ukrepe na področju prostorskega načrtovanja še vedno omejeni. Na splošno je bil dosežen napredek pri ohranjanju dialoga in izmenjavi informacij. Kljub temu pa je zmožnost držav članic, da še bolj poglobljeno in dosledno vključujejo vidike tretjih držav v izvajanje pomorskega prostorskega načrtovanja, stalen izziv za prihodnje cikle načrtovanja.

2.3. Izzivi pri izvajanju

Izkušnje, pridobljene z izvajanjem pomorskega prostorskega načrtovanja od prejšnjega cikla poročanja, potrjujejo, da je pomorsko prostorsko načrtovanje zdaj osrednji in uveljavljen element pomorskega upravljanja EU. Vse bolj deluje kot referenčni okvir za organizacijo različnih rab morskega prostora ter podporo pri usklajevanju politik na nacionalni ravni in na ravni morskih bazenov. Hkrati obstaja več področij, na katerih bi bilo mogoče vlogo pomorskega prostorskega načrtovanja še dodatno okrepiti, da bi se odzvali na razvijajoče se cilje politik in čedalje večje zahteve glede morskega prostora.

Prvi izziv se nanaša na medsektorsko usklajevanje med različnimi ravnmi upravljanja. Pomorsko prostorsko načrtovanje že zagotavlja skupni prostorski okvir, v katerem se upoštevajo okoljski, gospodarski in socialni cilji. Vendar vse večja prepletenost politik na področju energije, okolja, ribištva, akvakulture, prometa, varnosti in prilagajanja podnebnim spremembam pomeni, da so pričakovanja glede pomorskega prostorskega načrtovanja kot orodja za zagotavljanje skladnosti ne le med sektorji, temveč tudi med nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi organi, vse večja. V številnih državah članicah je odgovornost za izvajanje pomorskega prostorskega načrtovanja razdeljena med različne ravni upravljanja, zato so postopki usklajevanja še bolj zapleteni. Čeprav so mehanizmi usklajevanja v večini primerov vzpostavljeni, se njihova učinkovitost razlikuje, izkušnje z izvajanjem pa kažejo, da obstajajo možnosti za nadaljnjo okrepitev vloge pomorskega prostorskega načrtovanja kot stabilnega usklajevalnega stebra, ki povezuje sektorske politike, strategije, cilje in izvedbene instrumente na vseh ravneh upravljanja. Poleg tega se zaradi vse večjega povpraševanja po prostoru povečuje potreba po tem, da sektorji delujejo na prekrivajočih se ali sosednjih območjih, zato je treba načrtovanje že od začetka zasnovati kot pristop „večnamenske rabe v zasnovi“ in ga izvajati v tesnem sodelovanju z deležniki.

Drug izziv zadeva regionalno razsežnost in razsežnost morskih bazenov v okviru pomorskega prostorskega načrtovanja. Sodelovanje na ravni morskih bazenov je postalo stalna značilnost postopkov pomorskega prostorskega načrtovanja, ki je podprta z regionalnimi konvencijami, projekti, ki jih financira EU, in vzpostavljenimi platformami za sodelovanje. Kljub temu lahko geopolitični vidiki, razlike v ciklih načrtovanja, nacionalni mandati in pristopi k izvajanju potencialno omejijo obseg, v katerem se regionalni cilji sistematično odražajo v prostorskih rezultatih. S krepitvijo regionalnih pristopov bi se lahko dosegla večja skladnost pri obravnavanju skupnih obremenitev, kumulativnih vplivov in čezmejnih infrastrukturnih potreb, ob spoštovanju nacionalnih pristojnosti.

Dodaten izziv je povezan s pomenom večje skladnosti instrumentov z okoljskimi politikami, zlasti z okvirno direktivo o morski strategiji ter z njo povezanimi zahtevami in okviri za ohranjanje in obnovo narave, pa tudi s cilji prilagajanja podnebnim spremembam. Postopki pomorskega prostorskega načrtovanja so s postopkovnega vidika na splošno dobro usklajeni s temi politikami, zlasti s strateškimi presojami vplivov na okolje in souporabo podatkov. Ker pa so cilji politike vse bolj osredotočeni na stanje, odpornost in obnovo ekosistemov ter njihovo prilagajanje podnebnim spremembam, je pomorsko prostorsko načrtovanje mogoče dodatno pojasniti in s tem zagotoviti, da podpira prenos teh ciljev v odločitve o prostorskem načrtovanju. Načini, s katerimi se lahko pojasni pomorsko prostorsko načrtovanje, vključujejo večje upoštevanje medsebojnega vplivanja kopnega in morja, ranljivosti obalnih območij in prostorskih posledic podnebnih sprememb ter ohranjanje podpore trajnostnemu razvoju sektorjev modrega gospodarstva.

Drug nov izziv se nanaša na organizacijo in uporabo podatkov in znanja. Pomemben napredek je bil dosežen pri razvoju infrastrukture pomorskih podatkov in orodij za podporo odločanju za pomorsko prostorsko načrtovanje, ki pogosto temeljijo na pobudah na ravni EU in regionalnem sodelovanju. Z razvojem pomorskega prostorskega načrtovanja se povečuje zanimanje za krepitev povezav s sistemi za opazovanje in spremljanje oceanov, da bi se podprlo prilagoditveno načrtovanje, izboljšalo razumevanje kumulativnih učinkov in okrepila dokazna podlaga za odločanje na različnih področjih politike.

Navsezadnje se v čedalje večjem številu pobud EU v zvezi z morskim prostorom kaže potreba po večji skladnosti in poenostavitvi na področju politik. Od pomorskega prostorskega načrtovanja se vse bolj pričakuje, da bo delovalo na stičišču številnih sektorjev, strategij, načrtov in zahtev glede poročanja. Čeprav se v tem sicer kaže potencial pomorskega prostorskega načrtovanja kot povezovalne sile, je tudi poudarjeno, kako pomembno je, da se s pomorskim prostorskim načrtovanjem obstoječa kompleksnost upravljanja poenostavi in ne poveča. Z nadaljnjim usklajevanjem ciljev, časovnih okvirov in pretoka informacij med politikami bi se lahko povečala učinkovitost pomorskega prostorskega načrtovanja kot osrednjega instrumenta za načrtovanje in usklajevanje.

Na splošno zgoraj navedeni izzivi kažejo na priložnosti za nadgradnjo trdnih temeljev, ki so bili postavljeni z direktivo o PPN. Izkušnje iz zaporednih ciklov načrtovanja zagotavljajo trdno podlago za razmislek o tem, kako bi bilo mogoče pomorsko prostorsko načrtovanje dodatno okrepiti kot osrednji steber upravljanja oceanov EU, tudi v okviru prihodnjega pregleda

direktive o PPN in razvoja prihodnjega akta o oceanih, kot je bilo napovedano v evropskem paktu za oceane, sprejetem junija 2025[30].

3. NASLEDNJI KORAKI

Politični in pravni okvir, ki ureja morske vode EU, se je od sprejetja direktive o PPN bistveno razvil. Pomorsko prostorsko načrtovanje zdaj poteka v okviru, v katerem se hitrost uvajanja energije iz obnovljivih virov na morju povečuje, cilji varstva in obnove okolja se krepijo, vprašanja varnosti in odpornosti postajajo vse pomembnejša, pričakovanja glede celostnega upravljanja oceanov pa naraščajo. Ti premiki poudarjajo strateški pomen pomorskega prostorskega načrtovanja kot ključnega usklajevalnega instrumenta, hkrati pa razkrivajo njegove omejitve v zasnovi in pri izvajanju.

Pomorsko prostorsko načrtovanje je splošno priznano kot eno redkih orodij, ki lahko poveže sektorske politike, okoljske cilje in prostorsko odločanje na različnih pomorskih območjih. Hkrati so izkušnje z izvajanjem pomorskega prostorskega načrtovanja v ospredje postavile strukturne izzive. Ti vključujejo nedosledno razlago temeljnih pojmov, kot je ekosistemski pristop, različno obravnavanje medsebojnega vplivanja kopnega in morja, neenako upoštevanje deležnikov na pomorskem področju, razdrobljene pristope k podatkom in spremljanju ter omejene zmogljivosti na področju usklajevanja rezultatov čezmejnega načrtovanja in načrtovanja s tretjimi državami.

V tem okviru je bil prihodnji akt o oceanih napovedan kot del evropskega pakta za oceane, ki vzpostavlja enoten okvir EU za varovanje zdravja oceanov in trajnostni razvoj modrega gospodarstva. Akt o oceanih naj bi bil vodilna pobuda za upravljanje oceanov, ki bo temeljila na reviziji direktive o PPN. Njegov cilj bo okrepiti in posodobiti pomorsko prostorsko načrtovanje kot strateško orodje, ki bo služilo prednostnim nalogam pakta za oceane in njihovemu izvajanju z okrepljenim medsektorskim usklajevanjem na nacionalni ravni in z bolje organiziranim pristopom, prilagojenim morskim bazenom. Ugotovitve iz tega poročila o izvajanju bodo zagotovile pravočasno dokazno podlago za pregled Direktive 2014/89/EU in pripravo prihodnjega akta o oceanih.

Skratka, to poročilo kaže, da je pomorsko prostorsko načrtovanje v EU kljub nekaterim vztrajnim izzivom vstopilo v novo fazo zrelosti. Številne države članice so zdaj v drugem ali tretjem ciklu načrtovanja in se vse bolj osredotočajo na pregled in izvajanje ciljno usmerjenih posodobitev PPN ter spremljanje njihovega izvajanja. To je priložnost za premik k bolj vključujočemu, celostnemu in ciljno usmerjenemu načrtovanju z jasnejšimi pravili odločanja, močnejšimi povezavami s spremljanjem in prilagoditvenim upravljanjem ter večjo skladnostjo med politikami in morskimi bazeni.

[30] COM(2025) 281 final; https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/european-ocean-pact_en.